

Cần xây dựng thư viện theo hướng hiện đại

THỰC TRẠNG THƯ VIỆN VIỆT NAM

Ngoại trừ vài thư viện mang tầm cỡ quốc gia có dáng dấp hiện đại, còn hầu hết các thư viện ở nước ta trong đó đại bộ phận thư viện đại học còn khá lạc hậu. Độc giả ít đến thư viện, sinh viên sử dụng thư viện để học bài hơn là để nghiên cứu tài liệu. Thư viện không đáp ứng đầy đủ yêu cầu học tập, giảng dạy và nghiên cứu của người sử dụng. Ngược lại, vị trí thư viện đại học trong quá khứ không được coi trọng và hiện nay vẫn chưa được quan niệm đúng vị trí của nó.

Hình ảnh một thư viện với sách được xếp theo cỡ và cất kỹ trong kho khá phổ biến. Độc giả phải qua nhiều thủ tục để tiếp cận với sách, trong đó thủ tục mang tính nghiệp vụ nhất là hệ thống tra cứu thường được tổ chức thiếu chính xác, do đó giữa người sử dụng và sách có một khoảng cách lớn. Công tác phục vụ sơ sài - thiếu vắng những bộ phận phục vụ cần thiết như là tham khảo, mượn liên thư viện, v.v...

Mỗi thư viện là một ốc đảo, không liên kết phối hợp với thư viện bạn, cho nên chưa có một mạng lưới thư viện đúng nghĩa. Không có một Hội thư viện đúng nghĩa làm chỗ dựa, đầu mối liên kết các thư viện với nhau, và quan trọng hơn là chỉ đạo về mặt nghiệp vụ cho các thư viện và chương trình giảng dạy cho các trường đại học, cơ sở đào tạo cán bộ thư viện. Vai trò chủ đạo của hệ thống thư viện đại học không được quan tâm.

Chưa tự động hóa, hoặc tự động hóa chưa triệt để và đồng bộ. Có thư viện chưa có máy tính; có thư viện có vài máy chủ yếu để xử lý văn bản; nhiều thư viện có hệ thống máy tính khá hiện đại có nối mạng, sử dụng phần mềm CDS/ISIS để quản lý và phục vụ tư liệu, nhưng hầu hết chưa tổ chức cho độc giả sử dụng máy tính để tra cứu mà dùng máy tính để in phiếu mục lục! Có quan niệm sai lạc về vấn đề tin học hóa của cán bộ thư viện do không được trang bị kiến thức phân tích hệ thống và thiếu tiếp cận với thế giới thông tin hiện đại nên rất lúng túng trong việc tin học hóa. Từng thư viện chưa hoàn chỉnh về mặt tin học hóa nên chưa có một mạng thư viện nào hoàn chỉnh.

Thiếu cán bộ có năng lực từ công tác lãnh đạo đến nghiệp vụ là tình trạng phổ biến hiện nay khiến hoạt động thư viện không phát triển được. Một điều nghịch lý là mỗi thư viện có ít nhất từ 3 - 4 cán bộ tốt nghiệp đại học thư viện. Điều này cho thấy việc đào tạo chính quy ngành nghề thư viện không thiếu. Vấn đề đặt ra nên xem xét lại việc đào tạo nghiệp vụ thư viện để đáp ứng được nhu cầu phát triển hiện nay.

Không tổ chức hướng dẫn độc giả sử dụng thư viện một phần cũng do tổ chức nghiệp vụ không rõ ràng, khiến độc giả lúng túng và chán nản khi vào thư viện. Không tổ chức phục vụ kho tin tốt, cán bộ thư viện không cập nhật kiến thức công nghệ thông tin mới nên không khai thác hết nguồn thông tin và không thể hướng dẫn độc giả khai thác thông tin được, đi đến tình trạng lãng phí.

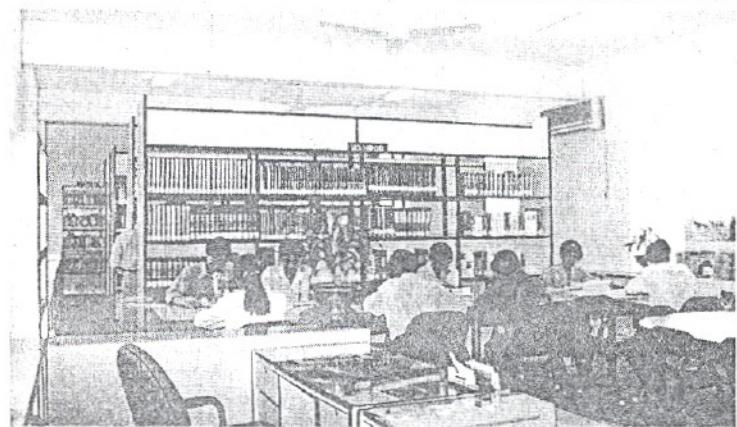
HƯỚNG PHÁT TRIỂN

Hoạt động thư viện thuộc lĩnh vực khoa học: Khoa học thông tin và thư viện. Nghiệp vụ thư viện mang tính khoa học, nghĩa là: chính xác, thống nhất, hội nhập. Hiện nay với nhu cầu giao tiếp và trao đổi thông tin ngày càng cao, tính khoa học trong công tác thư viện phải được lưu tâm hàng đầu. Vai trò công nghệ thông tin là chủ đạo để phát triển thư viện theo hướng hiện đại hóa.

Vì sự cần thiết trong trao đổi thông tin cũng như ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý và xử lý tin, hướng phát triển thư viện phải là hướng hội nhập. Vấn đề chuẩn hóa công tác nghiệp vụ thông tin và thư viện đã được định hình trên phạm vi toàn cầu. Do đó để hội nhập, chúng ta phải tuân theo những chuẩn hóa này.

Đầu tư phát triển Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Quốc gia Hà Nội và Trung tâm Thông tin - Thư viện Đại học Quốc gia TP.HCM. Sự liên kết hợp tác giữa hai trung tâm này là đòn bẩy đẩy mạnh sự nghiệp phát triển thư viện Việt Nam. Mọi chiến lược phát triển khoa học kỹ thuật đều chủ yếu từ môi trường đại học. Chiến lược phát triển ngành thông tin và thư viện Việt Nam cũng không ngoại lệ.

B.A, M.S NGUYỄN MINH HIỆP

Thư viện Trường ĐH Khoa học tự nhiên, một trong những mô hình thư viện hiện đại tại TP.HCM